УДК 378:796 (477)

Тетяна Дерека
ORCID iD 0000-0001-8636-0792

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053, м. Київ, Україна,
t.dereka@kubg.edu.ua

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті визначено та охарактеризовано тенденції розвитку сучасної фізкультурної освіти в Україні. Досліджено особливості формування ступеневої системи підготовки фахівців фізичного виховання. Визначено можливості удосконалення освітніх програм професійної підготовки фахівців з фундаментальних, медико-біологічних, психолого-педагоічних та спортивно-педагогічних блоків навчальних дисциплін. Охарактеризовано особливості процесу формування особистості майбутнього фахівця, його професійних здібностей, які забезпечать здатність фахівця до навчання впродовж життя, формування у нього мотивації до досягнення власного акме. Визначено умови поліпшення системи професійної орієнтації та відбору майбутніх фахівців. Акцентовано увагу на удосконаленні системи самостійної роботи студентів та переходу до навчання на дослідницький основі.

Ключові слова: *конкурентоспроможність; компетентність; освітні програми; тенденції розвитку; фахівець; фізичне виховання; фізкультурна освіта.*

Вступ. Державна політика сучасної України щодо неперервної освіти здійснюється з урахуванням соціально-економічних, технологічних та соціокультурних змін та відповідно світових тенденцій розвитку вищої освіти. Рівень професійної підготовки фахівців фізичного виховання, здатність до неперервного розвитку, зумовлене сучасними вимогами щодо кадрового забезпечення галузі, зміною ролі людини у сучасному світі.

Професійну підготовку фахівців фізичного виховання та спорту розглянуто в працях вітчизняних науковців: Г. М. Арзютова, О. Ц. Демінського, В. І. Завацького, Р. В. Клопова, А. П. Коноха, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенка, Б. М. Шияна, Ю. М. Шкребтія. Теоретичні та методичні засади фізичного виховання розроблено такими вітчизняними науковцями, як Е. С. Вільчковський, О. Д. Дубогай, Т. Ю. Круцевич, О. С. Куц.

Інтегрування вітчизняної професійної підготовки в загальноєвропейський та світовий контекст розпочинається з усвідомлення засад і принципів сучасної неперервної професійної підготовки, пошуку шляхів її практичної реалізації. Відтак, актуальним є визначення тенденції розвитку сучасної фізкультурної освіти, які на сьогодні недостатньо досліджені, що й обумовило **мету статті**.

Сучасні тенденції розвитку фізкультурної освіти в Україні зазнають змін відповідно політичної, економічної та соціальної політики країни. Дослідниками визначено наступні напрями розвитку сучасної фізкультурної освіти (Данилко М. Т, 2002, с. 51; Дерека Т. Г., 2016, с. 116-118): формування ступеневої системи підготовки фахівців фізичного виховання; розробка технології неперервної педагогічної освіти; гуманізація та демократизація системи підготовки фахівців; поліпшення системи професійної орієнтації та відбору майбутніх фахівців; удосконалення системи контролю навчального процесу підготовки фахівців; індивідуалізація та диференціація фахової підготовки; формування особистості майбутнього фахівця; формування професійних здібностей; використання національних традицій у процесі підготовки; інтеграція наук у системі вищої освіти; удосконалення навчальних планів підготовки фахівців; поліпшення підготовки фахівців фізичного виховання із фундаментальних галузей знань; розробка психолого-педагогічних основ професійної підготовки; розробка методики біологічного забезпечення фахової підготовки; удосконалення спортивно-педагогічної підготовки; впровадження технічних засобів навчання і комп'ютерної техніки у навчальний процес підготовки фахівців; удосконалення системи самостійної роботи студентів; перехід від інформативних методів навчання до навчання на дослідницькій основі.

Визначимо та охарактеризуємо сутність зазначених тенденцій.

Ступенева система підготовки фахівців фізичного виховання згідно чинного Закону України «Про вищу освіту» (Закон України «Про вищу освіту», 2014) здійснюється на таких рівнях вищої

© Дерека Тетяна, 2016

освіти: початковому (короткий цикл); першому (бакалаврському) рівні; другому (магістерському) рівні; третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях. Професійна підготовка передбачає виконання особою відповідної освітньої або наукової програми з присудженням відповідного ступеня вищої освіти: молодший бакалавр; бакалавр; магістр; доктор філософії; доктор наук. Зважаючи на автономію вищих навчальних закладів, зміст навчального процесу повинен бути спрямований на формування у студентів фахових компетентностей, підготовку конкупентноспоможного фахівця-професіонала, відповідно вимог світового та вітчизняного ринків праці.

Розробка технології неперервної педагогічної освіти ґрунтується на положеннях Закону України «Про вищу освіту» (2014), положеннях та принципах галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти в Україні. Концепція професійної підготовки фахівців фізичного виховання на сучасному етапі, окрім зазначених законодавчих актів, повинна ґрунтуватися на положеннях Закону України «Про фізичну культуру і спорт» (1994) (зі змінами, внесеними 19.05.2015), Указу Президента України «Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту» (зі змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 1505/2005 від 21.10.2005), Національної доктрини розвитку освіти (2002), Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір» (2011); а також на положеннях авторських концептуальних підходів дослідників щодо процесу професійної підготовки фахівців фізичного виховання, які впливають на сучасний стан та якість вітчизняної вищої фізкультурної освіти. Галузева концепція неперервної професійної освіти фахівців фізичного виховання повинна охопити такі рівні освіти, як допрофесійний, базовий професійний, професійного вдосконалення.

Гуманізація та демократизація системи підготовки фахівців. Система гуманітарної освіти майбутніх фахівців має два взаємопов'язаних рівні ієрархії. Перший рівень забезпечує загальну гуманітарну підготовку, тобто формування у студентів історичної, філософської, політичної, педагогічної, економічної, екологічної, естетичної, правової, мовної культури, культури міжособистісного спілкування, другий – спеціальну гуманітарну підготовку. Остання забезпечує формування таких знань та навичок, що, маючи гуманітарний характер, водночас виступають невід'ємними компонентами майбутньої професійної діяльності (Освітологія: витоки науково напряму, 2013, с. 117). Відтак, формуються ключові компетентності фахівця: полікультурна, інформаційна, соціальна, соціально-психологічна, громадянська, політична, комунікативна.

Поліпшення системи професійної орієнтації та відбору майбутніх фахівців є важливою умовою якісної вищої професійної освіти в Україні. Варто звернути увагу на американський досвід: американські фахівці вважають за необхідне поєднувати вимоги суспільства й врахувати індивідуальні особливості майбутнього педагога при визначенні критеріїв відбору студентів до університету. Відбір абітурієнтів в університетах США здійснюється на таких рівнях: прийом до університету, педагогічного коледжу чи коледжу фізичного виховання, на факультет, який пропонує програму підготовки викладачів, а також на рівні сертифікації майбутніх учителів (Осадча Т. Ю., 2006, с. 84; Quennerstedt M., Larsson H., 2015). Для вступу в університет і коледж головними вимогами є академічні і професійно-педагогічні здібності студента; базові уміння й знання, які необхідні для успішного навчання у вищому навчальному закладі.

Удосконалення системи контролю навчального процесу підготовки фахівців є складовою частиною навчального процесу, засобом налагодження прямого і зворотного зв'язку викладача і студента. Згідно з чинним Законом України «Про вищу освіту» (2014) заклади вищої освіти мають автономію щодо визначення змісту освіти та повинні забезпечити її якість. В методичних рекомендаціях щодо формування навчальних планів підготовки фахівців за освітніми ступенями бакалавра і магістра у Київському університеті імені Бориса Грінченка (2015 р.) для проміжного контролю відводиться дві години на один кредит (30 год.) (Диба Т. Г., 2015, с. 16-21), що сприяє поліпшенню системи контролю навчального процесу.

Індивідуалізація та диференціація фахової підготовки. Зміст освіти та методів його реалізації, повинні максимально відповідати індивідуальним можливостям та інтересам студентів. На цій основі забезпечується індивідуальний і диференційований підхід до навчання, що надає кожному студентові широкі можливості максимально розвивати свої здібності й успішно опановувати обрану професією (Сущенко Л. П., 2003, с. 143; Тимошенко О. В., 2009, с. 26). На прикладі освітніх програм Київського університету імені Бориса Грінченка зазначимо, що дисципліни вибору студентів становлять 25% від загального обсягу програми. Ці дисципліни можуть бути поєднані у певну спеціалізацію, додаткову спеціалізацію (спеціальність). Якщо студент не обирає запропоновані спеціалізації (додаткові спеціалізації (спеціальності)), то вибір він здійснює, обираючи із запропонованого переліку навчальних дисциплін, що повною мірою забезпечує індивідуалізацію та диференціацію фахової підготовки студентів спеціальності «Фізичне виховання».

Формування особистості майбутнього фахівця передбачає проведення комплексних наукових досліджень, де розглядаються умови, засоби, принципи і шляхи формування професійно-педагогічної спрямованості особистості майбутнього фахівця. Особливої актуальності, на нашу думку, набуває

здатність фахівця до навчання впродовж життя, формування у нього мотивації і здатності до досягнення власного «акме» за рахунок реалізації професійних і особистісних якостей.

Формування професійних здібностей, які сприяють прояву активності особистості в процесі професійного становлення та постійного самовдосконалення й саморозвитку фахівця. Підвищення ефективності професійної підготовки залежить від чинників, які дозволяють досягти успіхів у творчій професійній діяльності: здібності до виконання педагогічної діяльності; креативність; інтелектуальні здібності; професійна спрямованість; особистісні якості; зовнішні та внутрішні чинники (сприятливе освітнє середовище, вплив сильних особистостей) (Дерека Т. Г., 2016, с. 248).

Використання національних традицій у процесі підготовки. Зміст навчального процесу має обов'язково враховувати національні традиції та звичаї. Впровадження етнокультурних компонентів у зміст освіти проводиться двома шляхами. Перший шлях полягає в тому, що у вищих навчальних закладах вводяться нові навчальні дисципліни, спецкурси і семінари, де висвітлюються окремі елементи фізичного виховання. Другий підхід пропонує введення національних традицій фізичного виховання у зміст основних навчальних дисциплін («Історія фізичної культури», «Теорія і методика фізичного виховання», «Валеологія», «Педагогіка»).

Інтеграція наук у системі вищої освіти. Потрібне поєднання природничих та гуманітарних наук. Це вимагає від сучасного педагога у системі вивчення дисциплін навчального плану використовувати математичні методи обробки та аналізу матеріалу, міжпредметні зв'язки.

Удосконалення навчальних планів підготовки фахівців. Сучасні заклади вищої освіти мають право щодо визначення змісту освіти та повинні, з метою забезпечення якості освітніх послуг, удосконалювати освітні програми підготовки фахівців відповідно сучасних вимог ринку праці та тенденцій розвитку фізкультурної освіти (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Сучасні навчальні плани ґрунтуються на таких принципах: розвиток демократичних основ у плануванні та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах із урахуванням набутого досвіду та особливостей кожного регіону; єдність соціально-морального, загальнокультурного і професійного розвитку особистості фахівця в умовах широкої гуманітаризації педагогічної освіти; взаємозв'язок фундаментальної та практичної підготовки педагогічних кадрів; орієнтація на творчу навчальну діяльність студентів, забезпечення диференційованого та індивідуально-творчого підходу до професійної підготовки. Аналіз змісту неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання за циклами підготовки представлено в таблиці 1.

Поліпшення підготовки фахівців фізичного виховання із фундаментальних галузей знань. Навчальні плани підготовки фахівців фізичного виховання передбачають вивчення таких навчальних дисциплін, як «Теорія і методика фізичного виховання», «Анатомія», «Фізіологія», «Гігієна», «Біохімія», що забезпечують у майбутній професійній діяльності здатність застосовувати спеціальні знання стосовно обраного фаху та спеціалізації. Розробка психолого-педагогічних основ професійної підготовки. Сучасна система підготовки фахівців фізичного виховання в ВНЗ передбачає вивчення комплексу психолого-педагогічних дисциплін: «Педагогіка», «Психологія: загальна та педагогічна», «Психологія фізичного виховання та спорту», «Психологія здоров'я».

Таблиця 1

Розподіл навчальних годин та кредитів за циклами підготовки фахівців фізичного виховання

№ п/п	Цикл підготовки	ОКР «молодший спеціаліст»			ОКР «бакалавр»			ОКР «магістр»		
		кількість годин	кількість кредитів (36 год/кр)	%	кількість годин	кількість кредитів	%	кількість годин	кількість кредитів	%
1	Гуманітарної та соціально-економічної підготовки	666	18,5	10,4	1296	36,0	15,0	378	10,5	8,8
2	Математичної, природничо-наукової підготовки	378	10,5	5,8	1458	40,5	16,9	2754	76,5	63,7
3	Професійної та практичної підготовки	4518	125,5	69,7	5058	140,5	58,5			
4	Практика	864	24	13,3	720	20,0	8,3	864	24	20,0
5	Державна атестація	54	1,5	0,8	108	3	1,3	324	9	7,5
	Усього за навчальним планом:	6480	180,0	100	8640	240	100	4320	120	100

Психолого-педагогічні дисципліни, як свідчить зарубіжний досвід, сприятимуть формуванню у фахівців фізичного виховання ключових компетентностей, що у професійній діяльності забезпечать ефективний процес навчання та виховання учнів як активних суб'єктів процесу навчання, для яких характерні такі ознаки, як: вміння співпрацювати; бажання навчатися, оволодівати вміннями та удосконалювати їх; відповідальність за свою поведінку в процесі навчання; вміння та бажання ставити та досягати мети в процесі навчання; здатність надавати допомогу однокласникам у вирішенні завдань навчання.

Розробка методики біологічного забезпечення фахової підготовки. В сучасних умовах широко використовують інтеграцію медикобіологічних дисциплін, що дозволяє краще застосовувати набуті знання щодо анатомо-фізіологічних, психологічних особливостей осіб різного віку, статі, фізичного розвитку та тренованості у професійній роботі.

Удосконалення спортивно-педагогічної підготовки сприяє особистому спортивному вдосконаленню студентів та досягненню високих спортивних результатів, а також підвищенню якості професійно-педагогічної підготовки фахівців фізичного виховання.

Впровадження технічних засобів навчання і комп'ютерної техніки у навчальний процес підготовки фахівців. Підготовка передбачає оволодіння сучасними інформаційними технологіями, практичними навичками роботи на персональних комп'ютерах та вміннями використовувати цей інструмент у своїй майбутній професійній діяльності. Сучасні концепції професійної підготовки фахівців фізичного виховання, запропоновані дослідниками, відповідають реальним суспільним та соціальним потребам у висококваліфікованих фахівцях із сформованим високим рівнем готовності до використання інформаційних технологій у професійній діяльності й неперервній освіті впродовж усього життя (Клопов Р. В., 2012, с. 27).

Удосконалення системи самостійної роботи студентів передбачає пошук нових знань за допомогою самостійно вибраних засобів. Процес активного засвоєння знань відбувається успішно в тому випадку, якщо студенти чітко уявляють структуру пізнавальної діяльності взаємозв'язок її окремих елементів.

Аналізуючи кількісні дані змісту неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання можна зробити такі висновки, що самостійна робота в навчальних планах підготовки студентів на початковому рівні вищої освіти становить 2472 години (за нормативною та варіативною частинами циклів підготовки), на першому рівні вищої освіти самостійна робота складає 3348 годин, на другому рівні – 1518 годин (Диба Т. Г., 2015, с. 18). Враховуючи різний термін навчання студентів за вказаними рівнями вищої освіти охарактеризуємо окрім абсолютних значень часу, відведеного на самостійну роботу студентів, відсоток нормативної та варіативної частин циклів неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на рис. 1.

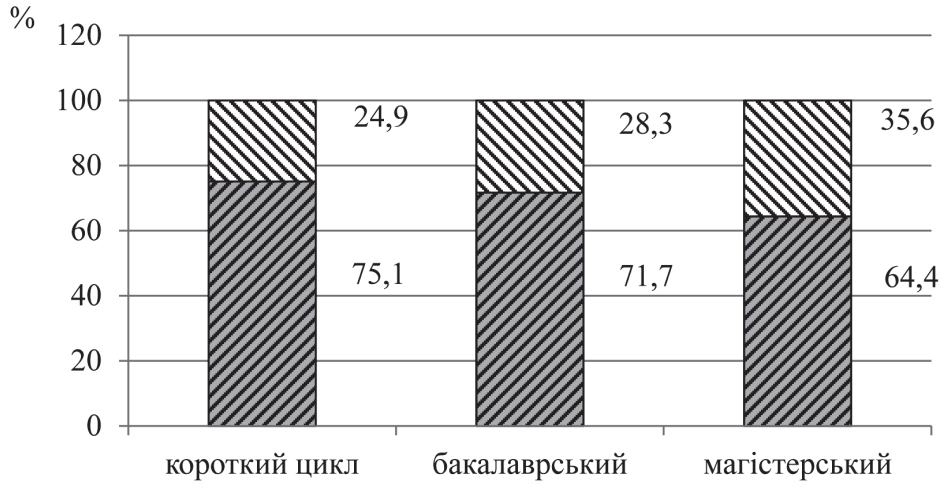

Рис. 1. *Розподіл годин самостійної роботи (%) змісту неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання за навчальним планом підготовки:*

– нормативна частина підготовки;

– варіативна частина підготовки.

Перехід від інформативних методів навчання до навчання на дослідницькій основі. Діяльнісна концепція дозволяє розглянути професійну підготовку як процес формування ключових компетентностей фахівців фізичного виховання. Науково-дослідна діяльність студентів є засобом їхньої професійної підготовки: з одного боку, вона відрізняється всіма характеристиками навчально-пізнавальної роботи (передбачає вивчення певного об'єкта педагогічної дійсності в процесі розв'язання пізнавальної задачі, як правило, проблемного характеру); з іншого, – носить ознаки творчої

діяльності, актуалізує креативні можливості особистості в аспекті вироблення власного бачення шляхів вирішення проблемного завдання.

Висновки. З метою ефективного розвитку сучасної фізкультурної освіти слід вивчати та враховувати світову тенденцію неперервної професійної освіти (освіти впродовж життя), яка зумовлює необхідність системного розв'язання проблем розвитку трудового потенціалу, його професійної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації, щоб дати людині належні знання, вміння, інші компетентності для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтовуванні та розробці освітніх програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання, які сприятимуть формуванню компетентних висококваліфікованих працівників, які досконало володіють сучасною професією, можуть швидко змінювати спеціалізацію, що може стати певним гарантом їх зайнятості.

Література

1. Данилко М. Тенденції розвитку вищої освіти у галузі фізичного виховання і спорту / М. Данилко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2002. – № 2-3. – С. 49-55.

2. Дерека Т. Г. Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади [монографія] / Тетяна Григорівна Дерека; за ред. С. О. Сисоєвої. – Київ : Видавництво ВП «Едельвейс», 2016. – 514 с.

3. Диба Т. Г. Сучасні аспекти формування змісту неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання / Т. Г. Дерека // Педагогічний процес: теорія і практика, 2015. – №5-6 – С. 16-21.

4. Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14. – Назва з екрана.

5. Клопов Р. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту із застосуванням інформаційних технологій: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Роман Вікторович Клопов ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2012. – 40 с.

6. Осадча Т. Ю. Формування професійної майстерності майбутніх учителів фізичного виховання (на прикладі навчальних програм університетів США) : наук.-метод. посіб. / Т. Ю. Осадча. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 130 с.

7. Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.

8. Сущенко Л. П. Професійна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : [монографія] / Людмила Петрівна Сущенко. – Запоріжжя : Запорізький держ.ун-т, 2003. – 442 с.

9. Тимошенко О. В. Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Олексій Валерійович Тимошенко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 38 с.

10. Quennerstedt M., Larsson H. Learning movement cultures in physical education practice [Електронний ресурс] / M. Quennerstedt, H. Larsson // Sport, Education and Society. – Published online: 21 Jan 2015. – DOI: 10.1080/13573322.2014.994490. – Режим доступу: http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13573322.2014.994490#

TENDENCJE ROZWOJU WSPÓŁCZESNEJ OŚWIATY W NAUCZANIU WYCHOWANIA FIZYCZNEGO NA UKRAINIE NA POCZĄTKU XXI WIEKU

Dereka Tatiana, Doktor nauk w zakresie wychowania fizycznego i sportu, adiunkt, Kierownik katedry wychowania fizycznego i pedagogiky sportu, Kijowski uniwersytet im. B. Grinczenki,
ul. Bulvarno-Kudravska, 18/2, 04053 Kijów, Ukraina, t.dereka@kubg.edu.ua

W artykule określono i scharakteryzowano tendencje rozwoju współczesnej oświaty w zakresie wychowania fizycznego w Ukrainie. Zbadano szczegóły kształtowania współczesnego systemu szkoleń fachowców w dziedzinie wychowania fizycznego. Określono możliwości udoskonalenia programów edukacyjnych w procesie kształcenia zawodowego fachowców z podstawowych, biomedycznych, psychologo-pedagogicznych oraz sportowo-pedagogicznych cyklów edukacyjnych. Zaprezentowano specyfikę procesu kształtowania tożsamości przyszłego fachowca, jego umiejętności zawodowe, które zapewnią możliwość kontynuowania edukacji zawodowej przez całe życie, tworzenie motywacji do osiągnięcia własnego «akme». Przedstawiono warunki poprawy systemu orientacji zawodowej i selekcji przyszłych specjalistów. Uwagę skupia się na udoskonaleniu systemu samodzielnej pracy studentów i przejścia do nauczania na podstawie badań.

Słowa kluczowe: *konkurencyjność; kompetencja; programy edukacji; fachowiec; tendencje rozwoju; wychowanie fizyczne; edukacja w zakresie wychowania fizycznego.*

TENDENCIES OF PHYSICAL EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE AT THE BEGINNING OF XXI CENTURY

Dereka Tetjana, PhD in physical education and sport, associate professor, The Head of Physical Education and Sport Pedagogy Department, Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska Str, Kyiv, Ukraine, 04053, t.dereka@kubg.edu.ua

The article defines and describes the trends of modern physical education in Ukraine. The features of physical education step training system forming were analyzed. The opportunities of continuous professional training educational programs improvement in basic, biomedical, psychologically-pedagogical and pedagogically sports-teaching blocks of disciplines were designated.

The content of the educational process formation must necessarily take into account national traditions and customs through the introduction of ethnic and cultural components in the content of physical education.

The teaching aids and computer technologies usage in the specialists' training educational process corresponds to real societal and social needs in a highly qualified competitive physical education specialists.

An important part of the learning process and both a mean of direct feedback establishing between teacher and student are improving the control system of the physical education specialists' training educational process.

There are peculiarities of the future specialist identity formation process and also his professional skills that will ensure his ability to lifelong professional learning and formation of his own motivation to achieving the acme characterized.

Factors that enable professionals to succeed in the physical education profession such as: the ability to carry out educational activities; creativity; intellectual ability; professional orientation; personal qualities; external and internal factors (favorable educational environment, the strong personalities impact) were defined.

There are terms of improving guidance and the selection of future professionals determined. The special attention is focused on improving the system of students' independent work and the transition to study at a research basis.

Key words: *competitiveness; competence; educational programs; development trends; specialist; physical education; physical education specialist' training.*

Стаття надійшла до редакції 16.08.2016
Прийнято до друку 29.09.2016

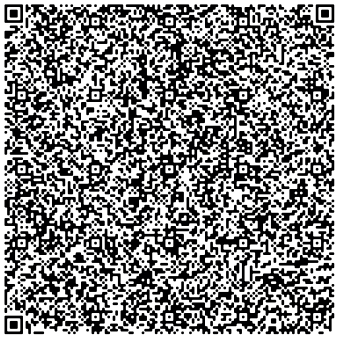

УДК 378:615.15(477) «199»

Валентина Сліпчук
ORCID iD 0000-0002-9552-029X

доцент кафедри медичної та загальної хімії,
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
бульвар Шевченка, 13, 01601 Київ, Україна,
vslepchuk@mail.ru

МЕРЕЖА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У 90-Х РР. XX СТОЛІТТЯ

У статті на основі аналізу архівних матеріалів показано мережу вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів та медичних (фармацевтичних) училищ у 90-х рр. XX ст.; розглянуто мережу та контингент за спеціальностями по медичним (фармацевтичним) училищам денного відділення по областям України; мережу та контингент медичних (фармацевтичних) училищ за спеціальністю «фармацевтична справа» на теренах України; мережу та контингент майбутніх фахівців фармацевтичної галузі України по фармацевтичним факультетам медичних (фармацевтичних) інститутів УРСР.

Ключові слова: *мережа фармацевтичних закладів освіти; професійна підготовка; фахівці фармацевтичної галузі.*

Вступ. У медичні (фармацевтичні) училища у 90-х рр. XX ст., в першу чергу з метою професійної підготовки фахівців для фармацевтичної галузі зараховувались особи, які не проходили в фармацевтичний або медичний інститут по конкурсу та які мали право бути зарахованими без співбесіди згідно

© *Сліпчук Валентина, 2016*